॥ भीष्म उवाच ॥ ऋत्विक्पुरोहिताचार्य्याः शिष्यसम्बन्धिबान्धवाः । सर्व्वे पूज्याश्च मान्याश्च श्रुतवन्तोऽनसूयकाः ।
अतोऽन्यथा वर्त्तमानाः सर्व्वे नार्हन्ति सत्क्रियां । तस्मान्नित्यं परीक्षेत पुरुषान् प्रणिधाय वै । २१९०
अक्रोधः सत्यवचनमहिंसा दम आर्ज्जवं । अद्रोहोऽनभिमानश्च ह्रीस्तितिक्षा दमः शमः ।
यस्मिन्नेतानि दृश्यन्ते न चाकार्य्याणि भारत । स्वभावतो निविष्टानि तत् पात्रं मानमर्हति ।
तथा चिरोषितश्चापि सम्प्रत्यागतमेव च । अपूर्व्वश्चैव पूर्व्वश्च तत् पात्रं मानमर्हति ।
अप्रामाण्यञ्च वेदानां शास्त्राणाञ्चाभिलङ्घनं । अव्यवस्था च सर्व्वत्र एतन्नाशनमात्मनः ।
भवेत् पण्डितमानी यो ब्राह्मणो वेदनिन्दकः । आन्विक्षिकीं तर्कविद्यामनुरक्तो निरर्थिकां । २१९५
हेतुवादान् ब्रुवन् सत्सु विजेता हेतुवादिकः । आक्रोष्टा चातिवक्ता च ब्राह्मणानां सदैव हि ।
सर्व्वाभिशङ्की मूढश्च बालः कटुकवागपि । बोद्धव्यस्तादृशस्तात नरं श्वानं हि तं विदुः ।
यथा श्वा भषितुञ्चैव हन्तुञ्चैवावसज्जते । एवं सम्भाषणार्थाय सर्व्वशास्त्रवधाय च ।
लोकयात्रा च द्रष्टव्या धर्म्मश्चात्महितानि च । एवं नरो वर्त्तमानः शाश्वतीर्व्वर्द्धते समाः ।
ऋणमुन्मुच्य देवानामृषीणाञ्च तथैव च । पितॄणामथ विप्राणामतिथीनाञ्च पञ्चमं । २२००
पर्य्यायेण विशुद्धेन सुविनीतेन कर्म्मणा । एवं गृहस्थः कर्म्माणि कुर्व्वन् धर्म्मान्न हीयते ।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि पात्रपरीक्षायां सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ स्त्रीणां स्वभावमिच्छामि श्रोतुं भरतसत्तम । स्त्रियो हि मूलं दोषाणां लघुचित्ता हि ताः स्मृताः ।
॥ भीष्म उवाच ॥ अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । नारदस्य च संवादं पुंश्चल्या पञ्चचूडया ।
लोकाननुचरन् सर्व्वान् देवर्षिर्नारदः पुरा । ददर्शाप्सरसं ब्राह्मीं पञ्चचूडामनिन्दितां ।
तां दृष्ट्वा चारुसर्व्वाङ्गीं पप्रच्छाप्सरसं मुनिः । संशयो हृदि कश्चिन्मे ब्रूहि तन्मे सुमध्यमे । २२०५
॥ भीष्म उवाच ॥ एवमुक्ताऽथ सा विप्रं प्रत्युवाचाथ नारदं । विषये सति वक्ष्यामि समर्थां मन्यसे च मां ।
॥ नारद उवाच ॥ न त्वामविषये भद्रे नियोक्ष्यामि कथञ्चन । स्त्रीणां स्वभावमिच्छामि त्वत्तः श्रोतुं वरानने ।
॥ भीष्म उवाच ॥ एतच्छ्रुत्वा वचस्तस्य देवर्षेरप्सरोत्तमा । प्रत्युवाच न शक्ष्यामि स्त्री सती निन्दितुं स्त्रियः ।
विदितास्ते स्त्रियो याश्च यादृशाश्च स्वभावतः । न मामर्हसि देवर्षे नियोक्तुं कार्य्य ईदृशे ।
तामुवाच स देवर्षिः सत्यमेव सुमध्यमे । मृषावादे भवेद्दोषः सत्ये दोषो न विद्यते । २२१०
इत्युक्ता सा कृतमतिरभवच्चारुहासिनी । स्त्रीदोषाञ्छाश्वतान् सत्यान् भाषितुं संप्रचक्रमे ।
॥ पञ्चचूडोवाच ॥ कुलीना रूपवत्यश्च नाथवत्यश्च योषितः । मर्य्यादासु न तिष्ठन्ति स दोषः स्त्रीषु नारद ।
न स्त्रीभ्यः किञ्चिदन्यद्वै पापीयस्तरमस्ति वै । स्त्रियो मूलञ्च दोषाणां तथा त्वमपि वेत्थ ह ।
समाज्ञातानृद्धिमतः प्रतिरूपान् वशे स्थितान् । पतीनन्तरमासाद्य नालं नार्य्यः प्रतीक्षितुं ।
असद्धर्म्मस्त्वयं स्त्रीणामस्माकं भवति प्रभो । पापीयसो नरान् यद्वै लज्जां त्यक्त्वा भजामहे । २२१५
स्त्रियं हि यः प्रार्थयते सन्निकर्षञ्च गच्छति । ईषच्च कुरुते सेवां तमेवेच्छन्ति योषितः ।